

Publikuvalutamise lühikursus algajaile

Estonia Teatri Talveaias seab noor lavastaja PRIIT RUTTAS lavale "Šarlatane"

ENE JÜRNA

PRIIT RUTTAS on pärit Tartust ja õpinud erinevaid asju. Pärast keskkooli lõpetamist astus ta Tartu Ülikooli eesti filoloogiat õppima. Siis tegeles kaks aastat muusikaga. Aasta õppis ta Heino Elleri nimelises Muusikakoolis Tartus, teise aasta Georg Otsa nimelises Muusikakoolis Tallinnas. Õppis klaverit. Seejärel astus Tallinna Konservatooriumi lavakunstikateedrisse. Seal õppis kaks aastat.

Möödunud kevadel otsis Neeme Kuningas muusikateatri lavastajatele järelkasvu ning leidis muusikaga tutvust teinud lavastajaks õppiva Priit Ruttase. Kuningas kutsus ta endale assistendiks lavastama Verdi ooperit "Don Carlo". Nii ta Estonia Teatrisse sattuski.

Missugused olid esimesed muljed ooperiteatrist?

"Muljed olid vägevad. Kohanemine töoga muusikateatris võttis omajagu aega. Mastaabid suurensid järsult. Estonia Teater on suur nagu kombinaat. Arusaamiseks, mida see endast kujutab, läks aega kuu või kaks.

Ettekujutus, mille saad koolist, on hoopis muud kui reaalne teatrikeskkond. Alguses võttis kõik kuidagi nõutuks. Seni olin tegeleenud kolme-nelja-viie inimesega korraga, siin aga oli tegemist tohutu projektiga. Parimatel hetkedel oli laval kokku üle saja inimese. Minu jaoks oli arusaamatu, kuidas see masinavärk üldse tööle hakkab. Kuidas on võimalik nii palju inimesi organiseerida ja oma tahtmise järgi tegutsema panna.

Tegelikult oli kõik lihtsam kui arvasin. Sellest perioodist sain ma väga palju kasulikke kogemusi."

Mis on lavastaja assistendi ülesanded?

"Kõik sõltub ilmselt konkreetsest lavastajast, teatrist, töömeetoditest. "Don Carlo" juures algas minu töö praktiliselt siis, kui lavastus juba valmis oli. Pidin töötama teiste koosseisude ja külalissolistidega, kes etendusega hiljem liitusid.

Lavastuse skeemi meeldejätmise on lihtne, see kulub iseenesest pähe. Hoopis raskem on see aga laval natukenegi elama ja mängima panna. Inimesed, kellega mul töötada tuli, olid väga huvitavad. Näiteks tuli üks Leedu tenor ja ütles, et talle ei ole proove vaja, sest lugu on lihtne. Vaatas meie etenduse videot, tegi 45 minutit proovi ja sellega asi piirduski. Ainult palus, et assistent oleks lava kõrval ja ütleks, kuhu minna, kus olla ja kust ära tulla.

Ja hakkama ta sai. See oli hämmastav! Aga

nalja hakkas saama siis, kui saabusid primadonnad välismaalt — üks Austraaliast, teine Itaaliast. Mõlemad olid üsna šokeeritud meie lavast ja lavakujundusest. Paistis, et itaalia lauljatar oli laval lausa esimest korda. Ilmselt oli ta mõtelnud debüteerida ooperilaval Eesti-taolises kõrvalises riigis. Temaga oli küll väga raske ja ta tekitas teatris omajagu sensatsiooni.

Pidin talle proovis kõike inglise keeles seletama, millest ta sõnagi aru ei saanud, sest ta seda keelt lihtsalt ei osanud. Tal oli aga oma kontsertmeister kaasas, kes kõik partituuri nootide vahele üles kirjutas. Võib-olla nad hotellitoas omaette harjutasid. Ma ei tea. Igatahes oli suur õnn, et ta üldse õigel ajal lavale jõudis ja midagi ära ei rikkunud. Endisest Nõukogude Liidust pärit lauljatega oli lihtsam — keskkond ja tingimused on ju samad."

Kas olite varem midagi lavastanud?

"Kooliajal olin teinud ühes etenduse. Slawomir Mrozeki "Lepingu". Tõime selle välja teisel kursusel. See oli minu esimene iseseisev ja avalik töö. Ooperiteatris olen ma aga üsna tagasihoidlik käija olnud, seepärast oli see töö, mis minu jaoks oli ka esimene kokkupuude suure ooperiga, omamoodi põnev pakkumine."

Millega te praegu tegelete?

"Hetkel lavastan Estonia Teatri Talveaias vodevilli "Šarlatanid". Usun, et eesti publik ei teagi täpselt, mis asi see vodevill on, sest meil puudub vodevilli traditsioon.

Tuhnisin läbi kõik materjalid, mis meil saada oli, ja leidsin, et Eestis ei ole pärast kodanlikku aega vodeville peaaegu üldse tehtud. Aastaid tagasi lavastas Sulev Nõmmik ühe küllaltki sotsialistliku tagamaaga vodevilli varastamisest ja taolistest probleemidest. See oli ka kõik. Siis aga avastas ma enda jaoks Eugene Scribe'i. Ta on fantastiline näitekirjanik, üks kuulsamaid vodevillimeistreid 19. sajandist. Peale vodevillide on ta kirjutanud näidendeid kõikvõimalikes zanrites. Eestis tuntakse ilmselt kõige rohkem Meyerbeeri ooperit "Hugenotid", mille libreto autoriks ta on. Tema vodevillid on aga minu jaoks tõeline leid!

Scribe'i teksti tõlkis Liina Keevallik, lavaldele kirjutas sõnad Erki Peinar. Muusikaks kasutame tuntud hitte — see oli levinud võte ka Scribe'i-aegsel Prantsusmaal."

Millest teie vodevill jutustab?

"Nagu pealkiri ütleb, šarlatanidest. Kogu tegevus käib selle ümber, kuidas kiiresti populaarsust saavutada ja kuulsaks saada.

PRIIT RUTTAS OLİ ALGUSES KUIDAGI NOUTU

"Minu jaoks oli arusaamatu, kuidas see masinavärk üldse tööle hakkab."

Tundub, et 19. sajandi prantslastel olid samad probleemid mis meil praegu. Edukas-olemine paistab olevat ka kaasaegses ühiskonnas kõige suurem probleem. Scribe näitab oma näidendis, missuguseid võtteid selleks kasutatakse.

Need inimesed ei ole mitte ideoloogid, eestkostjad, rahvapäästjad, valgustajad või tervistajad — nad on šarlatanid. Nii nagu õnnestub šarlataanlus meie vodevillis, nii õnnestub see ka elus.

Ütleksin, et "Šarlatanid" on omamoodi publikuvalutamise lühikursus algajale.

Eugene Scribe'i "Šarlatanid" esietendub 18. märtsil kell 19.00 Estonia Teatri Talveaias.

Lavastaja Priit Ruttas, muusikaline kujundus — Tõnu Kõrvits ja Jaanus Juul, kunstnikud — Reili Evart ja Liina Keevallik, kontsertmeistrid — Jaanus Juul ja Ele Sonn.

Tegelased: Tarvo Krall (külalisena Vanalinna Studiost), Anu Kaal, Kalju Karask, Väino Aren, Margit Saulep, Merle Hillep, Alari Põldoja, Jaak Jõekallas.

NOOR LAVASTAJA VOTTIS ETTE TUKI, MIS OPETAB KIIRESTI POPULAARSUST SAAVUTAMA
"Nii nagu õnnestub shariataanus meile vodevillis, nii õnnestub see ka elus."

Raigo Pajula fotod